

Obilježja računovodstvene pismenosti menadžera u mikro poduzećima

Pera, Sandra

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:693783>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**Obilježja računovodstvene pismenosti menadžera u
mikro poduzećima**

Mentor:

Doc.dr.sc. Andrijana Rogošić

Student:

Sandra Pera

Split, srpanj, 2017.

SADRŽAJ:

UVOD	1
1.1. Definiranje problema i predmet istraživanja.	1
1.2. Istraživačke hipoteze	2
1.3. Ciljevi istraživanja	4
1.4. Metode istraživanja	4
1.5. Struktura rada	5
2. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA MIKRO PODUZEĆA	6
2.1. Pojemno određenje poduzeća, poduzetništva i poduzetnika	6
2.2. Pojam mikro poduzeća	8
2.2.1. Kriteriji za određivanje mikro poduzeća	9
2.2.2. Obilježja mikro poduzeća	11
2.2.3. Značenje mikro poduzeća u hrvatskom gospodarstvu	12
2.2.4. Specifičnosti poslovanja i financijskog izvještavanja mikro poduzeća	14
2.3. Kakva su Hrvatska mikro poduzeća u usporedbi s EU SMEs poduzećima?	15
3. RAČUNOVODSTVO, RAČUNOVODSTVENA I FINACIJSKA PISMENOST	16
3.1. Računovodstvo i računovodstvena profesija	16
3.2. Program računovodstvenog obrazovanja	17
3.3. Posebnosti računovodstvene djelatnosti u SME sektoru	18
3.4. Financijska pismenost	19
3.4.1. Važnost financijske pismenosti	20
3.4.2. Financijska pismenost u Hrvatskoj	21
3.5. Računovodstvena pismenost	22
3.5.1. Važnost računovodstvene pismenosti	23

3.5.2. Načini kako postati računovodstveno pismen	24
4. REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA- VAŽNOST RAČUNOVODSTVENE PISMENOSTI ZA PODUZETNIKE	25
4.1. Općenito o poslovanju mikro poduzeća u Republici Hrvatskoj	25
4.2. Metodologija empirijskog istraživanja.....	25
4.3. Analiza rezultata provedenog istraživanja	26
5. ZAKLJUČAK	40
6. LITERATURA:.....	42
7. POPIS TABLICA.....	44
8. POPIS SLIKA	45
SAŽETAK	45
SUMMARY	45
PRILOG 1.....	46

UVOD

1.1. Definiranje problema i predmet istraživanja.

Mnogo je definicija pojma računovodstva, no najjednostavnije rečeno, računovodstvo je vještina opisivanja, tumačenja i mjerenja ekonomskih aktivnosti jednog poduzeća. Pojmovi kao aktiva, pasiva, prihod, rashod, zalihe i dr. , računovodstveni su pojmovi koji se upotrebljavaju u svakodnevnom poslovanju poslovnog subjekta. Da bi donio ispravnu odluku za svoju okolinu, menadžer bi trebao razumjeti računovodstvene pojmove, termine i koncepte jer danas je to, osnova računovodstvene pismenosti. Menadžer bi trebao imati određena računovodstvena znanja kako bi mogao donositi optimalne poslovne odluke. To dakako, ne znači da mora znati detaljne tehnike koje koriste računovođe, no poznavanje određenih računovodstvenih termina i što oni pokazuju, svakako nije na odmet. No pojedini menadžeri imaju odbojan stav prema računovodstvu, smatrajući ga nebitnim. Posebno se to ističe kod malih i srednjih poduzetnika.

U posljednje vrijeme, sve više se govori upravo o malim i srednjim poduzećima, sve više se govori o razvoju malog i srednjeg gospodarstva. U većini zemalja, njihov udio u ukupnom broju subjekata iznosi više od 95 %. Mali i srednji poduzetnici, uspješni u svom osnovnom poslu, ne razmišljaju o rastu obujma posla. U tom slučaju, dolazi do problema, a u konačnici posao trpi. Da bi se ovaj problem spriječio, osobe koje djeluju u području računovodstva, trebale bi izdvojiti malo vremena kako bi menadžerima prezentirali kvalitetne informacije te ukazali na koristi koje mogu imati, pravilnom interpretacijom istih. Kako bi njihovo poslovanje bilo što uspješnije, poslovne procese u malim i srednjim poduzećima treba kontrolirati i usmjeravati. Posebnu pozornost treba usmjeriti na kvalitetnu informacijsku podlogu bitnu za upravljanje poduzećem. Računovodstvo osigurava informacije koje su podloga za kvalitetne odluke. Naime, cilj svakog poduzeća je stvaranje vrijednosti za kupca kojemu će proizvod ili usluga biti prodani, sve u ovisnosti u kojoj je djelatnosti poduzeće registrirano, i u konačnici, ostvarivanje pozitivnog financijskog rezultata. U tom procesu, procesu stvaranja dodane vrijednosti, računovodstvene informacije predstavljaju pomoćnu aktivnost koja omogućava donošenje preciznih, pravovremenih informacija koje su pak temelj učinkovitog izvođenja osnovnih, primarnih aktivnosti. Zbog toga je bitno da menadžeri razumiju barem neke osnovne računovodstvene pojmove, kako bi mogli razumjeti računovodstvene informacije i u konačnici, kako bi donijeli

kvalitetne odluke. Zapravo, velik broj menadžera nije ni svjestan da im računovodstvena pismenost daje određenu vrstu moći koja će im omogućiti donošenje ispravnih poslovnih odluka.

1.2. Istraživačke hipoteze

Hipoteza je na neki način odgovor na problem istraživanja, vjerojatna pretpostavka da postoji neka pojava koja je uzrok ili posljedica neke druge pojave.

U ovom istraživanju, polazi se od unaprijed postavljenih hipoteza koje se statističkim analizama testiraju. Glavni cilj je provjeriti istinitost teorija i hipoteza.

Polje interesa dokazivanja hipoteza u ovome radu, ogleda se u dokazivanju računovodstvene pismenosti menadžera u mikro poduzećima.

U svrhu obrade zadane teme, testirat će se sljedeće hipoteze:

H1: Računovodstvena pismenost ovisi o dobnoj strukturi menadžera.

Prvom hipotezom nastojat ćemo potvrditi pretpostavku koju ujedno i u svojem predavanju o financijskoj pismenosti navodi dr.sc. Dajana Čvrlje sa Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

Starije osobe, trebale bi bolje kontrolirati svoje osjećaje, bolje se snalaziti u problemima i biti učinkovitije u rješavanju istih. U skladu sa životnim ciklusom, razina financijske pismenosti među mlađom populacijom, trebala bi biti niska, a najviša među zrelim pojedincima (između 40 i 60 godina), a onda, nakon 61. godine ponovno opadati. Dakle, ispitanici zrelijih godina imaju određenu prednost u odnosu na mlađe pojedince po pitanju računovodstvene pismenosti jer im u prilog ide iskustvo koje je tijekom godina stečeno, u odnosu na mlađe pojedince.

H2: Oni koji bolje poznaju računovodstvo, više se oslanjaju na računovodstvene informacije pri donošenju poslovnih i investicijskih odluka.

Miko (1990) u svom stručnom radu navodi dvije funkcije koje dobivaju veliku važnost u uvjetima tržišne privrede; proizvodnu i razvojnu, a svaka od njih, neposredni je korisnik računovodstvenih informacija.

Proizvodna funkcija brine o postojećem proizvodnom procesu, o efektima koji se njime postižu.

Razvojna funkcija brine o budućnosti poduzeća, o ciljevima koji se žele postići.

Meter (2006) u svom znanstvenom radu „Potreba intenzivnijeg korištenja i mogućnosti unapređenja računovodstveno informacijskih sustava u hrvatskim poduzećima“ navodi kako u suvremenim uvjetima poslovanja, u uvjetima značajne konkurentnosti, da bi se ostvario pozitivan poslovni rezultat i da bi se dugoročno opstalo na tržištu, potrebno je donositi kvalitetne, pravovremene odluke. Za to su potrebne pravovremene i kvalitetne informacije. Informacije koje menadžeri posjeduju, mogu biti od presudne važnosti za donošenje odluka i upravljanje poduzećem.

H3: Nepoznavanje računovodstvenih politika, propisa i struke otežava poslovanje poduzeća.

Navedena hipoteza zapravo predstavlja koncept financijske pismenosti. U svojem predavanju Čvrlje D., sa Ekonomskog fakulteta u Zagrebu navodi kako su znanje iz područja računovodstva, financijsko znanje i usvojene vještine, potrebni za učinkovito upravljanje resursima s ciljem postizanja dugoročne financijske sigurnosti.

1.3. Ciljevi istraživanja

Općenito govoreći, cilj istraživanja je glavna namjera istraživanja. Cilj istraživanja bi trebao rasvijetliti konkretan problem. Dakle naći odgovor na ono, što je definirano kao nepoznato.

Uz mala i srednja poduzeća, mikro poduzeća predstavljaju okvir gospodarskog razvoja u zemljama Europske unije. Ono što mikro poduzeća razlikuje od malih i srednjih poduzeća, a predstavlja njihovu osnovnu prednost je brža i lakša prilagodba potrebama tržišta uz znatno manja financijska sredstva. Dakle, mikro poduzeća, predmet su ovog rada, a računovodstvena pismenost menadžera, segment je kojemu će se posvetiti dužna pozornost.

Cilj ovog istraživanja je dubinsko razumijevanje procesa upravljanja poduzećem u kontekstu računovodstvene pismenosti. Cilj istraživanja je potvrditi ili odbaciti prethodno navedene hipoteze testirajući koliko su pojedina poduzeća, u ovom slučaju mikro poduzeća, upoznati sa nekim osnovnim pojmovima pod kojima podrazumijevamo računovodstvenu pismenost.

1.4. Metode istraživanja

Teorijski dio rada, temelji se na sekundarnim podacima tj. postojećim podacima iz raznih izvora; stručnih ili znanstvenih literatura. U provedbi cilja istraživanja, koriste se domaće i inozemne, primarne i sekundarne, znanstvene i stručne publikacije o računovodstvu, računovodstvenoj i financijskoj pismenosti, o menadžerima i mikro poduzećima.

U svrhu provođenja istraživanja, prihvatanja i odbacivanja postavljenih hipoteza, korištene su sljedeće metode istraživanja:

- Metoda analize sadržaja
- Metoda prikupljanja podataka
- Statistička analiza
- Metoda deskripcije
- Metoda generalizacije
- Metoda kompilacije...

Na temelju prethodno navedenih metoda, obrađeni su prikupljeni podaci.

Metode istraživanja koje se primjenjuju ovise o postavljenim ciljevima istraživanja, te se u tom kontekstu i primjenjuju. S obzirom na izabranu temu, u radu su se koristile opće i posebne znanstvene metode. Od općih metoda koristile su se : metoda indukcije, dedukcije, deskripcija, komparacija, analiza i sinteza i to u teorijskim djelovima rada.

Induktivnom metodom se na temelju analize pojedinačnih činjenica dolazi do općih zaključaka. Dedukcija pretpostavlja poznavanje općih znanja na temelju kojih se spoznaje ono posebno ili pojedinačno. Deskriptivnom metodom opisani su pojmovi iz područja mikro poduzeća, računovodstva kao djelatnosti te pojmovi koji opisuju što podrazumijeva računovodstvenu pismenost u mikro poduzećima. U konačnici, metode analize i sinteze koje uključuju raščlanjivanje složenih pojmova, sudova i zaključaka na jednostavnije sastavne dijelove te izučavanje svakog dijela za sebe, ali i u odnosu na druge dijelove. Dakle metodama analize i sinteze, pojedini se procesi raščlanjuju s ciljem donošenja općih zaključaka o računovodstvenoj pismenosti u mikro poduzećima.

Od posebnih znanstvenih metoda, tu je anketa, koja se provela uz pomoć sastavljenog upitnika.

1.5. Struktura rada

U svrhu detaljne obrade zadanog cilja, rad je podijeljen na pet dijelova.

U prvom dijelu, definirani su problem i predmet istraživanja. Postavljene istraživačke hipoteze prihvaćene su ili pak odbačene na temelju obrađenih podataka iz provedene ankete. Njihovo prihvaćanje odnosno odbacivanje ujedno je i cilj ovoga istraživanja, a ovisno o postavljenim ciljevima, primijenjene su različite istraživačke metode, kako one opće, tako i posebne znanstvene metode.

Drugi dio rada vezuje se uz pojmove poduzetništva, mikro poduzeća i specifičnosti računovodstva u mikro poduzećima.

U trećem dijelu rada, dati će se teorijsko objašnjenje računovodstva i općenito, računovodstvene profesije. Osim toga, pojasnit će se i program računovodstvenog obrazovanja koji prethodi računovodstvenoj pismenosti. A onda i sami pojam kojeg se obrađuje u ovom radu, pojam računovodstvene i financijske pismenosti te njezina važnost za poduzetnika i poduzeće.

U četvrtom poglavlju, testirati će se postavljene hipoteze i na temelju rezultata istraživanja, donijet će se odluka o prihvatanju odnosno ne prihvatanju određene hipoteze.

U petom, zaključnom dijelu, sintetizirati će se rezultati istraživanja u svezi sa računovodstvenom pismenošću u mikro poduzećima i ukazati na načine kojima bi eventualni problemi mogli biti riješeni.

Nakon zaključka, slijedi korištena literatura, popis tablica i prilozi.

Kako bi cjelina bila zaokružena, na kraju rada, nalazi se sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku.

2. SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA MIKRO PODUZEĆA

2.1. Pojmovno određenje poduzeća, poduzetništva i poduzetnika

Poduzeće je cjelina koja je u vlasništvu određenog subjekta, a koja, koristeći se odgovarajućim resursima i pritom snoseći određeni rizik, proizvodi dobra odnosno usluge za potrebe tržišta s ciljem ostvarivanja vlastite dobiti. Uz pojam poduzeća, neminovno se vežu pojmovi poduzetništvo i poduzetnik.

Poduzetnik je osoba koja angažira vlastiti kapital u gospodarsku djelatnost u tržišnoj konkurenciji te na taj način posluje na vlastiti rizik.¹

Svako poduzeće, veliko ili malo, ima menadžere. Netko mora biti odgovoran za postavljanje planova, organiziranje resursa, usmjeravanje osoblja i kontroliranje poslovanja.

Menadžeri brinu za 3 osnovne aktivnosti:

- planiranje
- kontroliranje
- upravljanje i motiviranje

Planiranje uključuje odabir tijeka aktivnosti koje je potrebno implementirati u poslovanje.

¹Šipić N., Najdanovic Z.: Osnove poduzetništva (skripta), Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, 2012., str. 5.

Kontroliranje bi trebalo osigurati da se plan provede i na odgovarajući način izmijeni, ukoliko se okolnosti promijene. Upravljanje i motiviranje uključuje mobilizaciju ljudskih resursa za provođenje planova, za pokretanje rutinskih operacija.²

Znatno opširnija definicija poduzetnika je ta da je poduzetnik vlasnik odnosno menadžer u poduzeću, a njegove su funkcije sljedeće:

- a) pribavljanje kapitala
- b) organizacija proizvodnje kupovanjem i kombiniranjem inputa
- c) odlučivanje o količini outputa u svijetlu očekivanja potražnje
- d) preuzimanje rizika s obzirom na okolnost da resursi moraju biti angažirani i plaćeni prije nego su učinci prodani.³

No ipak, treba razlikovati pojam i ulogu koju ima poduzetnik kao i pojam i ulogu koju ima menadžer. Naime, poduzetnik je samostalno stvorio poduzeće, dok menadžer obavlja poslove za druge poduzetnike te je za to i plaćen. Poduzetnika karakterizira spremnost na poslovni rizik čega u opisu menadžera nema. Poduzetnik je orjentiran na budućnost i dugoročnu perspektivu, a menadžer je orjentiran na sadašnjost i prošlost. Poduzetnik u mnogim slučajevima koristi intuiciju dok je menadžer isključivo orjentiran na podatke i procjene.⁴

Dakle, odnos poduzetnik- menadžer bitno se razlikuju kako pojmovno tako i s obzirom na ulogu koju poduzetnik odnosno menadžer imaju u poduzeću.

Poduzetništvo pak, predstavlja proces stvaranja novih vrijednosti kroz iskorištavanje prilika sa resursima na raspolaganju. Ulazak u poduzetništvo, za poduzetnike je ozbiljan pothvat u koji se najčešće upuštaju zbog prednosti kao što su kontrola nad vlastitom sudbinom, kreativnost i sama činjenica da radite stvari koje volite. Međutim, sve ima svoje prednosti i nedostatke. Tako i ulazak u poduzetništvo za sobom vuče određene nedostatke. Najčešće je to prvenstveno rizik gubitka kapitala koji je uložen na početku, a onda slijedi naporan rad, stres, neograničena odgovornost...

Prema Zakonu o računovodstvu (NN 78/2015, članak 5.), poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male i srednje velike, ovisno o pokazateljima koji su utvrđeni na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji.

²Needles,E.,B. et al: Financial and managerial accounting, third edition, University of Central Florida.,1994.

³Šipić N., Najdanovic Z.: Osnove poduzetništva (skripta), Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, 2012, str. 12.

⁴Šipić N., Najdanovic Z.: Osnove poduzetništva (skripta), Visoka poslovna škola Zagreb, Zagreb, 2012, str. 13.

Pokazatelji na temelju kojih se poduzetnici razvrstavaju su:

- iznos ukupne aktive
- iznos prihoda
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

2.2. Pojam mikro poduzeća

U skupini malih i srednjih poduzeća, nalazi se velik broj različitih subjekata, različitih po vrsti djelatnosti, broju zaposlenih, visini prihoda koji ostvaruju, vrijednosti resursa koji angažiraju u svom poslovanju...⁵. Zakon o poticanju malog gospodarstva, termin “malo gospodarstvo” koristi, a da pri tom razlikuje sljedeće kategorije malih:

- mikro
- mali
- srednji subjekti.⁶

Mala i srednja poduzeća zbog svojih se specifičnosti posebno izučavaju u odnosu na velika poduzeća. Njima je i poklonjena posebna pažnja.

Sektor malih i srednjih poduzeća, može se klasificirati prema različitim kriterijima:

- prema veličini (mikro - do 9 zaposlenih, mala – do 49 zaposlenih, srednja – do 200, negdje, kao u Hrvatskoj do 250 zaposlenih).
- životnoj fazi (poduzeća nedavno osnovana, zrelija poduzeća)
- području / grupi (razvijena područja / bolje stojeće društvene grupe, te nerazvijena područja, slabije pozicionirane, marginalne društvene grupe),
- sektor (tradicionalni sektor, sektor tehnološki baziranih tvrtki).⁷

U skupini malih i srednjih poduzeća, posebno se izdvaja, kategorija tzv. mikro poduzeća koji se po svojim obilježjima razlikuju od drugih „većih“ poduzeća. Prije svega, ta razlika se odnosi na

⁵Ramljak, B., Žager, K.: Stanje i razvoj financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća u RH i EU, RIF, srpanj 2013., str. 23.

⁶Ramljak, B.: Specifičnosti računovodstva u malim poduzećima, Sveučilište u Splitu, 2012., str. 2.

⁷Vidučić, Lj.: Financijski menadžment, VII izdanje, Zagreb 2012., str. 478.

broj zaposlenih, na visinu prihoda koji ostvaruju te na vrijednost sredstava koje angažiraju u svom poslovanju.

Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 2.600.000 kn
- prihod 5.200.000 kn
- prosječni broj radnika tijekom poslovne godine – deset radnika

Sam naziv „ mikro poduzeća“ , na neki je način paradoksalan s obzirom na njihov značaj, činjenicu da čine gotovo dvije trećine ukupnog gospodarstva svake zemlje.

2.2.1. Kriteriji za određivanje mikro poduzeća

Jedno od značajnijih pitanja u kontekstu računovodstva i financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća su kriteriji klasifikacije. Poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike, ovisno o pokazateljima, utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji.⁸

Prema Zakonu o poticanju malog poduzetništva, klasifikacija poduzetnika izdvaja sljedeće tri kategorije:

- Mikro poduzeća
- Mala poduzeća
- Srednja poduzeća

S ciljem razlikovanja mikro od malih i srednjih poduzeća, potrebno je definirati veličinu poduzeća s obzirom na kriterije klasifikacije te istaknuti osnovna obilježja njihova razlikovanja. U teoriji i praksi postoje različiti kriteriji za određivanje veličine poduzeća. Klasifikacija se provodi s ciljem ostvarivanja određenih prava (olakšice, poticaji, pogodnosti kod financiranja poslovanja).

⁸ Čevizović, I.: Promjene koje donosi novi Zakon o računovodstvu. u: Računovodstvo, revizija, financije i porezi u praksi, Zbornik radova, Zagreb, listopad 2015, str. 30.

No klasifikacija znači i određene obveze vezane za financijsko izvještavanje, reviziju itd. Kriteriji klasifikacije mogu biti kvantitativni i kvalitativni. Obično se primjenjuju oni koji se mogu vrlo lako odrediti; broj zaposlenih, ukupan prihod ili ukupna aktiva.

Tablica 1. Kriteriji razvrstavanja poduzeća

Kvantitativni kriteriji	Kvalitativni kriteriji
• Broj zaposlenih • Ukupni prihod • Ukupna aktiva	• Grana industrije • Tržišni udio • Javna odgovornost • Pravni status • Vlasnička struktura • Broj kupaca / dobavljača ...

Izvor: Žager, K., Dečman, N.: Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, str.4.

Za određivanje veličine poduzeća, najčešće se koriste kvantitativni kriteriji, odnosno broj zaposlenih, ukupni prihod i ukupna aktiva jer se oni mogu vrlo lako odrediti. Međutim, navedeni kriteriji ponekad nisu dovoljni za razvrstavanje poduzetnika. Stoga se kvantitativni kriteriji nadopunjuju kvalitativnim kriterijima, koji upućuju na ulogu i značaj pojedinog poslovnog subjekta u ukupnom gospodarstvu neke zemlje.⁹

Kriteriji za određivanje veličine poduzeća, sadržani su u nacionalnim regulativama tj. zakonima. Definicija veličine poduzeća ovisi i o specifičnostima ekonomije kao i o stupnju razvoja gospodarstva pojedine zemlje.

⁹Žager, K., Dečman N.: Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2015., str.4.

2.2.2. Obilježja mikro poduzeća

Mala i srednja poduzeća čine ključni resurs ekonomskog rasta kako u razvijenim zemljama, tako i u zemljama u razvoju. To dokazuje i činjenica da mala i srednja poduzeća čine 95,77 % svih poduzeća u Europskoj uniji, 97% svih poduzeća u Aziji i Pacifiku i 99,70 % svih poduzeća u Sjedinjenim Američkim Državama.¹⁰

Vrlo značajnu skupinu unutar malih poduzeća čine mikro poduzeća, čija su obilježja vrlo slična obilježjima malih poduzeća, a opet jedinstvena. U malim i srednjim poduzećima, članicama EU, u 2015. god. zabilježen je porast zaposlenosti u tom sektoru. Danas, u 2017. godini, broj mikro poduzeća zasigurno je u porastu i prelazi 90 % ukupnog broja malih i srednjih poduzeća.

Nadalje, malo i srednje poduzetništvo može biti organizirano kroz gotovo sve vidove pravnog organiziranja poslovnih subjekata, od obrtnika, trgovca pojedinca, društva sa ograničenom odgovornošću pa sve do dioničkih društava.

Ipak, najčešći oblici pravnog organiziranja su:

- Obrt
- Društvo s ograničenom odgovornošću
- Dioničko društvo

Obrt je samostalno, trajno obavljanje gospodarske djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom ostvarivanja zarade. Obrtnik je fizička osoba koja u svoje ime i za svoj račun obavlja određenu djelatnost. Osim jednostavnosti osnivanja obrta, obrt ima i neke druge prednosti kao npr. samostalnost u odlučivanju, korištenje poreznih pogodnosti, zarada pripada isključivo obrtniku itd. Specifičnost obrta kojom se on razlikuje od drugih pravnih oblika organiziranja je neograničena odgovornost budući da obrtnik za obveze iz obrta odgovara svojom cjelokupnom imovinom (a ne samo imovinom obrta).¹¹

Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.), oblik je organiziranja trgovačkih društava u kojem jedna ili više fizičkih odnosno pravnih osoba ulaže temeljni ulog u skladu sa prethodno dogovorenim udjelom. Društva s ograničenom odgovornošću imaju određene prednosti u odnosu

¹⁰Zager, K. et all.: Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, RIF, Zagreb 2013., str.20.

¹¹Zager, K., Dečman, N.; Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2015., str.12.

na prethodno spomenuti obrt. To se ponajprije odnosi na ograničenu odgovornost članova društva za obveze društva i jednostavniji pristup izvorima financiranja.¹²

Dioničko se društvo osniva emisijom tj. prodajom dionica koje mogu biti razmijenjene za novac, stvari ili prava. Osnivači društva su dioničari koji usvoje statut. Iako u dioničkim društvima najčešće dionice ima velik broj dioničara, dioničko društvo može imati i samo jednog dioničara.

Dioničko društvo ima svoje obvezne organe, upravu društva, skupštinu i nadzorni odbor, od kojih je samo skupština organ u kojem mogu sudjelovati svi članovi pri donošenju odluka. Pravila osnivanja, upravljanja i prestanka poslovanja dioničkog društva regulirana su posebnim propisima neke zemlje, a u Republici Hrvatskoj Zakonom o trgovačkim društvima.¹³

2.2.3. Značenje mikro poduzeća u hrvatskom gospodarstvu

Malo i srednje poduzetništvo, okosnica je gospodarstva svih zemalja. Mala i srednja poduzeća u Republici Hrvatskoj, već duži niz godina čine više od 99 % svih poduzeća, a njihov broj konstantno raste. Brojni su razlozi koji idu u prilog tezi o važnom mjestu i ulozi koju mala poduzeća imaju u nacionalnom gospodarstvu. Zapošljavaju nove radnike, lakše se prilagođavaju promjenama nego velika poduzeća, u poslovanju zahtijevaju manje poslovnih sredstava, ostvaruju dobre financijske rezultate i sl.¹⁴ U ovom segmentu gospodarstva, velik je broj zaposlenih koji zarađuju svoju plaću te na taj način osiguravaju egzistenciju za sebe i svoju obitelj.

Posebna pozornost, posvećena je mikro poduzećima. Mikro poduzeća, tek odnedavno, pojavila su se u Republici Hrvatskoj. To su poduzeća sa niskim fiksnim troškovima. Poduzeća sa malim brojem zaposlenih pa su imuni na štrajkove. Brzo reagiraju na pružene prilike i mogu sniziti svoje cijene, bez da ugroze kompletno poslovanje. Bilo kako bilo, postali su najotpornije vrsta, uspješno preživjevši i najveće nedaće. No ipak, postoje određeni računovodstveni segmenti koje bi trebalo pojednostaviti i na taj način, olakšati poslovanje mikro poduzećima. Primjerice, sustav financijskog izvještavanja (dan u obliku računovodstvenih načela, propisa i standarda) ,

¹²Žager, K., Dečman, N.; Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2015., str.12.

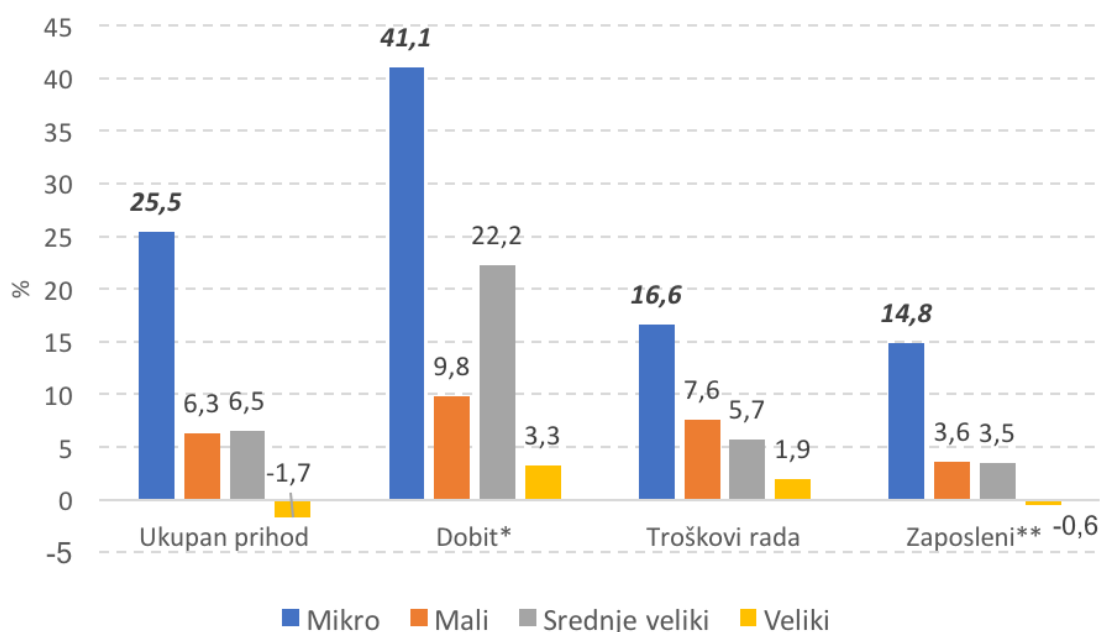
¹³Zakon o trgovačkim društvima

¹⁴Ramljak B. (2012.) Specifičnosti računovodstva u malim poduzećima. Dostupno na: <https://bib.irb.hr/datoteka/600630.Brela2012-rad.doc>

zasigurno je podosta složen i kompliciran za mikro poduzeća. Zbog toga bi bilo dobro postojeću regulativu za mikro poduzetnike, pojednostaviti.

Projekti za njeno pojednostavljenje su u tijeku, no još uvijek, govorimo samo o procesu pojednostavljenja.

Značaj koji mikro poduzeća imaju za gospodarstvo Republike Hrvatske, prikazana je sljedećim grafikonom.

Slika 1: Uzlet mikro i malih poduzeća.

Izvor: <https://arhivanalitika.hr/blog/2016-bila-je-katapult-za-mikro-i-mala-poduzeca/>, pregledano 10.06.2017.

Prihod mikro poduzetnika (do 10 zaposlenih i 15 milijuna kuna prihoda) prošle je godine, 2016. povećan za gotovo 26%. Dobit mikro poduzetnika koji ostvaruju dobit rasla je oko 41%, troškovi rada oko 17%, a broj zaposlenih oko 15%.

Ipak, kada se govori o mikro poduzetnicima, treba uzeti u obzir da se radi o krhkim poduzećima koja često ne poduzimaju ozbiljnije iskorake zbog nedostatka kapitala.

2.2.4. Specifičnosti poslovanja i financijskog izvještavanja mikro poduzeća

Uspješno upravljanje poslovanjem, nužno je za opstanak i razvoj svakog poduzeća. Uspješno poslovati znači pravovremeno odgovoriti na sve izazove nesigurnog i visokorizičnog okruženja. Menadžment poduzeća ima za cilj upravljati poduzećem. Menadžeri planiraju, organiziraju, vode i kontroliraju poslovne aktivnosti koristeći raspoložive i po potrebi angažirajući nove resurse.¹⁵ Međutim, bez pomoći ostalih zaposlenika, menadžeri ne bi mogli samostalno postići planirane rezultate. Upravljati malim poduzećem znači kvalitetno organizirati posao kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi uz, u malim poduzećima, ograničene resurse. Poslovanje MSP mora biti kontroliran i reguliran proces. To znači da upravljanje i kontrola poslovanja nisu mogući bez odgovarajuće informacijske osnove koja se stvara u području računovodstva. Računovodstvo treba osigurati informacije potrebne vlasnicima u upravljanju. U stvaranju računovodstvenih informacija, ključno mjesto zauzima financijsko izvještavanje.

Financijsko izvještavanje jedno je od najzahtjevnijih, a ujedno i najvažnijih područja računovodstva. Financijsko izvještavanje za mala i srednja poduzeća, predmet je proučavanja, kako u europskoj, tako i u hrvatskoj računovodstvenoj teoriji i praksi.

Usvajanje nove računovodstvene direktive na području EU obvezuju sve države članice, pa tako i Hrvatsku na nužne prilagodbe u zakonodavstvu. Jedna od promjena odnosi se na definiranje mikro poduzetnika, kao i moguća pojednostavljenja u sustavu financijskog izvještavanja za mikro poduzetnike.¹⁶ U kontekstu financijskog izvještavanja u RH, od 1993. sva su poduzeća, bez obzira na veličinu, morala primjenjivati iste standarde – Međunarodne računovodstvene standarde. 2008. god., doneseni se Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI), primarno doneseni za potrebe malih i srednjih poduzeća. Standardi financijskog izvještavanja za velika poduzeća (MSFI), kao i oni prilagođeni potrebama malih i srednjih poduzeća (HSFI i MSFI za MSP), definiraju svrhu i cilj financijskog izvještavanja opće namjene.¹⁷

¹⁵Žager,K.,Dečman,N.:Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2015., str. 40.

¹⁶Čevizović, I.:Promjene koje donosi novi Zakon o računovodstvu. u: Računovodstvo,revizija, financije i porezi u praksi, Zbornik radova, Zagreb, listopad 2015., str. 27.

¹⁷Žager,K.,Dečman,N.:Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2015., str. 68.

Mali i mikro poduzetnici, dužni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje.¹⁸

2.3. Kakva su Hrvatska mikro poduzeća u usporedbi s EU SMEs poduzećima?

Mikro poduzeća čine dominantan udio u gospodarskoj strukturi, kako u RH, tako i u ostalim zemljama EU. Značajna su zbog svojih prednosti kao što su neovisnost, samozapošljavanje, jednostavnije procedure odlučivanja, lakša tržišna prilagodljivost itd.

Uspoređujući način klasifikacije SME sektora u Hrvatskoj sa ostalim zemljama, dolazi se do zaključka da su kriteriji klasifikacije slični. U Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva izmjenama i dopunama usklađena je kategorizacija veličine poduzetnika s kriterijima koje primjenjuje Europska unija, a time je omogućena kvalitetnija analiza i usporedba sektora malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj i zemljama EU-a.¹⁹ Osnovni kriteriji su broj zaposlenih, veličina prihoda ili prometa te veličina imovine koju poduzeće posjeduje.

Postoje značajne razlike u financijskom izvještavanju poduzeća u različitim zemljama svijeta što dovodi do problema u pripremanju, konsolidaciji, reviziji te usporedbi financijskih izvještaja dislociranih poduzeća. Razlog tih problema je primjena različitih standarda financijskog izvještavanja u poduzećima prilikom sastavljanja financijskih izvještaja.

Nova računovodstvena Direktiva 2013/34/EU koja za cilj ima postizanje veće harmoniziranosti financijskog izvještavanja na razini zemalja Europske unije, primarno je usmjerena na regulativu financijskog izvještavanja mikro poduzeća.²⁰

¹⁸ Zakon o računovodstvu, NN 120/16, članak 19.

¹⁹ Bujan, I., Vugrinec, M.: Specifičnosti financiranja SME sektora u Hrvatskoj u odnosu na zemlje Europske unije, Zbornik Veleučilišta u Rijeci, 2014., str.129.

²⁰ Sever, I. (2013) Globalizacija i harmonizacija financijskog izvještavanja. U: Žager, K. et al.: Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zagreb, Računovodstvo i financije, str. 83

3. RAČUNOVODSTVO, RAČUNOVODSTVENA I FINACIJSKA PISMENOST

3.1. Računovodstvo i računovodstvena profesija

Okruženje u kojem danas djeluju poslovni subjekti vrlo je dinamično i podložno čestim promjenama u različitim područjima poslovanja. Svijest o važnosti i ulozi računovodstva i računovodstvene informacije za uspješno poslovanje posljednjih je desetljeća sve naglašenija, pa posljedično i sama računovodstvena profesija postaje sve obuhvatnija i kompleksnija.²¹

Danas, u vremenu tehničkog i tehnološkog napretka, nezamjenjivu ulogu u poduzeću ima računovodstvena profesija. Računovodstvena profesija zauzima važan segment u poslovnom životu svakog pojedinca. Računovodstvo je djelatnost koja se koristi u gotovo svim segmentima poslovanja poduzeća, omogućavajući njihovo uspješno poslovanje.

U suvremenim uvjetima poslovanja koje obilježava značajna konkurentnost, da bi se ostvario pozitivan poslovni rezultat, da bi se dugoročno opstalo na tržištu, potrebno je donositi pravovremene i kvalitetne odluke. Za takav način odlučivanja, potrebne su pravovremene i kvalitetne informacije, financijske tj. nefinancijske prirode.²² Informacije su oduvijek predstavljale važan čimbenik ljudskog djelovanja. Kao resurs koji je usmjeravao ljudsku djelatnost informacije su u povijesti bile na različite načine prikupljane, pohranjivane, analizirane i distribuirane.²³ Važnu ulogu imaju računovodstvene informacije koje moraju biti kvalitetne kako bi se na temelju njih mogle donijeti prave poslovne odluke. Informacije koje proizlaze iz računovodstva tj. financijskog izvještavanja poduzeća, od presudne su važnosti, obzirom da se na temelju njih projicira budućnost poslovanja poduzeća. Računovodstvene informacije su bitne u donošenju razvojnih odluka, dugoročno usmjeravajući razvoj poduzeća.

²¹Černe, K.: Studentska percepcija računovodstvene profesije s aspekta međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe, Ekonomska istraživanja, Vol.21 No.1, Ožujak 2008.

²²Meter, M.: Potreba intenzivnijeg korištenja mogućnosti unapređenja računovodstvenoinformacijskih sustava u hrvatskim poduzećima, izvorni znanstveni rad, 2006., str. 518- 519.

²³Tokić, M., Proklin, M.: Značajke računovodstvenoga informacijskog sustava poduzetnika, Ekonomski vjesnik, str. 294.

Korisnici računovodstvenih informacija mogu se grubo podijeliti u 3 grupe:

- oni pojedinci koji upravljaju poslovanjem
- oni pojedinci, izvan poduzeća, koji imaju izravan financijski interes u poslovanju.
- oni pojedinci, organizacije i agencije koje imaju neizravan financijski interes u poslovanju.

Najvažniji korisnici računovodstvenih informacija su menadžeri. Menadžeri su ti koji moraju odlučiti što raditi, kako to obaviti i da li rezultati odgovaraju njihovim originalnim planovima.

Menadžerima je potrebno dovoljno informacija da bi uvidjeli kako će svaka pojedina alternativa utjecati na poslovanje poduzeća.

Računovodstvena profesija ne postaje sve važnija samo u Republici Hrvatskoj, već i u drugim zemljama u svijetu. Zbog toga se svi zakoni, standardi i pravila kojima je ona definirana, nastoje harmonizirati i uravnotežiti.

Računovodstvo mijenja i mijenjati će i dalje svoju formu i alate. Menadžeri će morati uvijek stjecati nova znanja i vještine.²⁴

3.2. Program računovodstvenog obrazovanja

Računovodstvena profesija zauzima veoma značajnu ulogu u svim djelatnostima, budući da nijedno poduzeće ne može funkcionirati bez računovodstva. U vrijeme kompleksnog gospodarskog stanja, ekstremnog razvoja tehnike i tehnologije, u vrijeme globalizacije, računovodstvo i računovodstvena profesija imaju ključnu ulogu u poduzeću.

Obrazovni sustav predstavlja ishodište računovodstvene profesije. Temeljno obrazovanje koje podrazumijeva završen Ekonomski fakultet, početni je korak na putu obrazovanja i preduvjet za ulazak u profesiju. Znanje usvojeno kroz školovanje više nije dovoljno za obavljanje računovodstvenih poslova. Kontinuirana edukacija danas postaje nužna kako bi se djelovalo u skladu sa zahtjevima profesije i kako bi posao bio pravilno obavljen.

²⁴ Gulin, D. et al: Očekivanja, stanja i perspektive razvoja računovodstvene profesije u: Računovodstvo, revizija, financije i porezi u praksi, Zbornik radova, Split, listopad 2015.,str. 15.

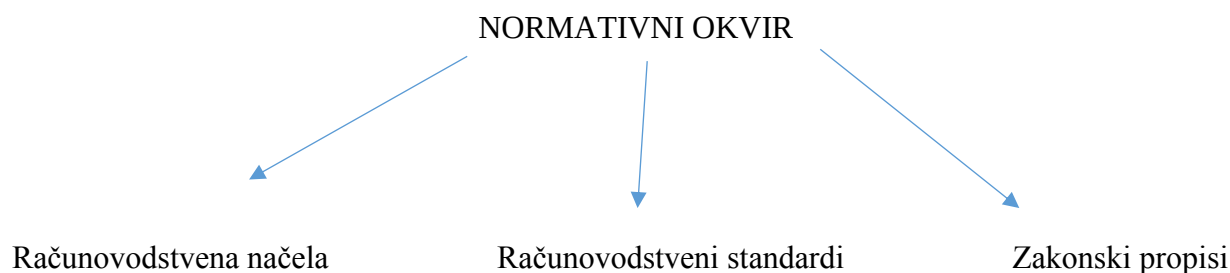
Međunarodni standardi računovodstvene edukacije u izdanju Međunarodne federacije računovođa (International Financial Accounting Council- IFAC) nametnuli su se kao svojevrsno mjerilo kvalitete u oblikovanju programa inicijalnog obrazovanja budućih računovođa kao i programa kontinuiranog tzv. cjeloživotnog učenja i profesionalnog razvoja računovodstvene profesije.²⁵

S obzirom da su promjene u okruženju gotovo svakodnevne, pred računovodstvenom profesijom stoje zahtjevi stalnog praćenja promjena koje su nastupile, kao i onih koje će tek nastupiti. Jačanju računovodstvene profesije svakako pridonose strukovna udruženja koja organiziraju seminare i radionice, izdaju stručne knjige i časopise i na taj način pridonose unaprijeđenju računovodstvene profesije. Dakle, kontinuirano učenje i usavršavanje, put je koji vodi ka uspjehu. Kontinuirano učenje znači manju mogućnost pogreške te kvalitetnije obavljanje posla. Znanje je potrebno kontinuirano razvijati, a iskustvo je samo dodatni faktor uspjeha.

3.3. Posebnosti računovodstvene djelatnosti u SME sektoru

Računovodstvo uvelike pomaže poduzećima u donošenju dobre poslovne odluke, a za što je potrebna dobra informacijska podloga za potrebe poslovnog odlučivanja.

Bez dobro oblikovanog računovodstvenog sustava, nema kvalitetne informacije.

Slika 2: Normativni okvir računovodstva

Izvor: Smrekar, N.: Usklađivanje nacionalne i međunarodne regulative financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zbornik EFZG, 2009., str.91.

²⁵ Žager, K., Dečman, N. i Rep, A. : Visokoškolsko obrazovanje kao temelj računovodstvene profesije, Računovodstvo i financije, 2015 (6), str. 8-17.

Proces financijskog izvještavanja odnosi se na sastavljanje i objavljivanje financijskih izvještaja, a odvija se u računovodstvu. Pravila sastavljanja financijskih izvještaja, dana su u obliku računovodstvenih načela, računovodstvenih standarda i zakonskih propisa. Računovodstvena načela su osnovna, temeljna pravila korištena u sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja.

Da bi se računovodstvena načela lakše primjenjivala, ona se razrađuju kroz računovodstvene standarde i zakonske propise.

Financijsko izvještavanje u Republici Hrvatskoj, temelji se na odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i odredbi Direktiva Europske unije. Sukladno tome, postoje posebni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća. Pored složenosti problematike koju reguliraju, brojnosti stranica na kojima su napisani, dodatne probleme u primjeni uzrokuju i česte promjene odredbi standarda. Njihova korektna primjena iziskuje postojanje visokostručnog osoblja koja si mala, a posebno mikro poduzeća, ne mogu priuštiti. Dakle, postojeći sustav financijskog izvještavanja nije prikladan, za brojem dominantnu skupinu, mikro poduzeća.²⁶ Novi Zakon o računovodstvu usvojio je određene opcije i nastojanja Europske komisije da se smanji administrativno opterećenje mikro poduzeća.

Neke od glavnih odrednica koje države članice Europske unije trebaju slijediti su sljedeće: smanjiti regulatorna i administrativna opterećenja za poduzetnike, olakšati im pristup financiranju, te poticati poduzetništvo, održivi rast malih i srednjih poduzeća i njihovo sudjelovanje u energetske učinkovitoj europskoj ekonomiji.²⁷

3.4. Financijska pismenost

Aktivno sudjelovanje pojedinca u ekonomskom životu, nezamislivo je bez osnovne razine financijske pismenosti. Svaki pojedinac, svakodnevno je suočen s donošenjem velikog broja financijskih odluka, bilo onih kratkoročnih (zadovoljavanje osnovnih životnih potreba) ili pak onih dugoročnih (osiguravanje mjesta stanovanja ili priprema za mirovinu). Pogrešne odluke

²⁶Zager, K., Dečman N.: Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb 2015., str.191.

²⁷Jurković, R.: „Europska politika poticanja malog i srednjeg poduzetništva“, RIF br.4/12

proizašle kao posljedica neupućenosti u osnovne financijske termine, za donositelja takvih odluka, mogu imati dalekosežne posljedice. Dakle, financijska pismenost postaje neophodno znanje za 21. stoljeće.²⁸

Jedinstvena definicija financijske pismenosti ne postoji. Brojni istraživači navode svoja viđenja financijske pismenosti. Primjerice Hung et al. (2009) opisali su financijsku pismenost kao krug financijskog znanja, financijskih vještina i financijskog ponašanja. Cjelokupna financijska pismenost, kao temelj posjeduje financijsko znanje koje se stječe obrazovanjem i/ili iskustvom korištenja financijskih instrumenata za upravljanje osobnim financijama. No posjedovanje samog znanja nema veliko značenje ako pojedinac nema sposobnost efektivno primjeniti i koristiti stečena znanja.²⁹

3.4.1. Važnost financijske pismenosti

Financijska pismenost, odigrala je ključnu ulogu u uspjehu i neuspjehu poduzeća u prošlom stoljeću.³⁰ Financijska pismenost, važna je na mnogim razinama. Najvažnija je za pojedinca s obzirom da ima direktne implikacije na njegov život. Financijski pismene osobe spretno upravljaju novcem, što znači veći povrat od ulaganja, manji rizik te veće financijsko blagostanje.³¹

Financijsko obrazovanje, proces je kojim pojedinci podižu svoje razumijevanje financijskih proizvoda i sadržaja, razvijaju vještine, što im omogućava da postanu svjesniji financijskih rizika, znaju kome se obratiti za pomoć, a sve s ciljem da poboljšaju svoj financijski položaj i nauče dobro upravljati novcem.³² U svim djelatnostima, svi oni pojedinci uključeni u gospodarske aktivnosti, bez poznavanja osnova financijskog poslovanja riskiraju neuspjeh u

²⁸ Vukava, I., Smiljanić Rimac, A. : Financijska pismenost studenata u RH, Zbornik radova: Financije na prekretnici:Imamo li snage za iskorak?, EFRI, 2017., str.59.

²⁹ Vukava, I., Smiljanić Rimac, A. : Financijska pismenost studenata u RH, Zbornik radova: Financije na prekretnici:Imamo li snage za iskorak?, EFRI, 2017., str.60.

³⁰ Giacomino, D. et al.: Revisiting Financial (Accounting) Literacy: A comparison of audit committee members and business students, American journal of business education, Vol. 2, No. 3(2009.), str.31.

³¹ Vukava, I., Smiljanić Rimac, A. : Financijska pismenost studenata u RH, Zbornik radova: Financije na prekretnici:Imamo li snage za iskorak?, EFRI, 2017., str.59.

³² Banka.hr(2014.):Financijskim obrazovanjem do financijske pismenosti, raspoloživo na:<http://www.poduzetnistvo.org/news/financijskim-obrazovanjem-do-financijske-pismenosti> (22.04.2016.)

poslovanju korporacije. Dakle, svi pojedinci, od odjela financija, preko menadžera, do članova uprave, potrebno je da su financijski pismeni obzirom da su ekonomska znanja nužna svima.

Maksimiziranje profita, glavni je cilj svake korporacije, a njegovo ostvarenje ovisi o kvalitetnim financijskim odlukama, koje vrlo često donose osobe s manjkavim kompetencijama financijske pismenosti. Svaki pojedinac, u ulozi menadžera, kad-tad, morati će se susresti sa financijskom stranom poslovanja; prilikom analize financijskih izvještaja, bilo vlastitih ili onih poslovnih partnera, prilikom prezentiranja postignutih financijskih rezultata, bilo šefu, nadređenima, potencijalnim ulagačima, na sastancima, prilikom razgovora o utjecaju budžeta svog odjela na ostale odjele...

Uz osnovnu razinu financijske pismenosti, menadžeri će razumjeti:

- Kako njihove odluke utječu na ukupne financijske rezultate te na taj način doprinijeti financijskim rezultatima odjela.
- Provoditi kvalitetnu kontrolu upravljanja i planiranja budućih aktivnosti.
- Razumjeti najvažnije financijske pokazatelje
- Znati kako poboljšati financijske rezultate...

Menadžer, kada se nađe u velikom društvu, bez razumijevanja financijske terminologije, osjećati će se nesigurno budući da ne može sudjelovati u razgovorima o financijskim izvještajima. Menadžeri sa ograničenim razumijevanjem financija, u opasnosti su donositi brze, pogrešne zaključke o informacijama, prezentiranim u financijskim izvještajima.

3.4.2. Financijska pismenost u Hrvatskoj

Prema rezultatima doktorskog istraživanja Cvrlje (2014.) , preko 40 % ispitanika u Hrvatskoj, potpuno je nepismeno ili pak nepismeno, u pogledu financijske pismenosti.

Financijski najpismenijima pokazali su se ispitanici sljedećih karakteristika:

- muški spol;
- zreli – prosječna životna dob 35 godina, a najčešća dob 28 godina;
- imaju prebivalište na području Sjeverozapadne Hrvatske;
- visoka razina općeg obrazovanja.

S druge strane, nalazi ukazuju kako su financijski najmanje pismeni, odnosno „iznimno nepismeni“, ispitanici sljedećih karakteristika:

- ženski spol;
- zreli – prosječna životna dob 39 godina, a najčešća dob 45 godina;
- imaju prebivalište na području Panonske Hrvatske;
- niska i srednja razina općeg obrazovanja.³³

3.5. Računovodstvena pismenost

Računovodstvena profesija ima dugu povijest. Danas, više nego ikad prije, računovodstvo ima bitnu ulogu i značaj u poslovanju poduzeća.

Od menadžera se očekuju nova znanja, vizije i ideje, temeljene na računovodstvenom znanju. Nivo profesionalne osposobljenosti, kompetentnosti, ovisi o kvaliteti formalnog obrazovanja, kvaliteti dodatnog obrazovanja te kontinuiranoj edukaciji. Kontinuirana edukacija, jedan je od najvažnijih faktora kvalitete rada menadžera.

Poslovanju svakog poduzeća karakterizira natjecanje. Bez odgovarajućih računovodstvenih osnova, tvrtka riskira pad iza drugih tvrtki na tržištu. Pismenost u pogledu računovodstva (računovodstvena pismenost), održava konkurentnost kroz prilagodbu promjenjivom poslovnom okruženju i situacijama.

Računovodstvena pismenost u literaturi, nije često korišten pojam kao mnogo češće korišten pojam financijske pismenosti. U svakom slučaju, računovodstvenu pismenost može se definirati kao sposobnost razumijevanja i korištenja jezika računovodstva za rješavanje problema.³⁴ Korištenje termina računovodstvena pismenost ima svoje prednosti i njezina se važnost ne može zanemariti.

Računovodstvena pismenost pomaže da se znakovi potencijalnih poslovnih katastrofa predvide. Omogućava da se predviđanjem ti rizici riješe i ukinu. Potreba za poboljšanjem računovodstvene

³³Cvrlje, D.: Financijska pismenost, dostupno na: web.efzg.hr/dok/FIN/dcvrlje/financijska%20pismenost.pdf

³⁴Elson, J.Raymond, O'Callaghan, S., Walker P.John, Williams, R.:The meta language of accounting and accounting literacy: what's the level of students' understanding?, Proceedings of the Academy of Accounting and Financial Studies, Vol. 17, No. 2(2012.), str.3.

pismenosti, rastuća je zabrinutost poduzeća . Riješenje leži u dobivanju pravog obrazovanja i osposobljavanja.

3.5.1.Važnost računovodstvene pismenosti

Računovodstvena pismenost, važna je onim pojedincima koji žele uspjeti u svome poslovanju.

Financijska pismenost važna je u razumijevanju financijskih proizvoda i donošenju ispravnih financijskih odluka, jer smanjuje broj individualnih i obiteljskih, ali i poduzetničkih promašaja kao i rizik od siromaštva te pridonosi ekonomskom rastu i razvoju.³⁵

Računovodstvena ili financijska pismenost bitna je iz nekoliko razloga:

- Priroda posla definirana je kao natjecanje. Bez odgovarajućih računovodstvenih i financijskih osnova, tvrtka riskira pad iza drugih tvrtki na tržištu. Pismenost u pogledu računovodstva i financija omogućava prilagođavanje promjenjivim poslovnim okruženjima i situacijama, dakle održava konkurentnost.
- Ukoliko neznate iščitati i analizirati bilancu, bitno je onda barem predvidjeti znakove potencijalnih poslovnih katastrofa. Pismenost omogućava da se ti rizici ukinu i riješe.
- Pismenost omogućava učinkovitiju komunikaciju s menadžerima i računovodstvenim odjelima.

Potreba za poboljšanjem pismenosti, bilo one računovodstvene ili pak financijske, rastuća je zabrinutost i za tvrtke i vlade diljem svijeta, a riješenje leži u dobivanju pravog obrazovanja i osposobljavanja.

³⁵ Vehovec, M., Rajhn, E., Kirbiš Škreblin, I.: Financijska pismenost građana u Hrvatskoj, znanstveni članak, 2015., str. 55.

3.5.2. Načini kako postati računovodstveno pismen

Mnogo je načina kako postati računovodstveno pismen. Samo neki od njih uključuju:

- Čitanje: informiranje kroz knjige, časopise, magazine
- Strpljenje: nitko ne može postati pismen preko noći. Za sve je potrebno vrijeme pa tako i za usvajanje osnovnih računovodstvenih pojmova, a onda, kroz daljnji tijek vremena i za razumijevanje kompleksnijih pojmova.
- Educiranjem: postoje i tečajevi za osposobljavanje i usavršavanje polaznika za obavljanje i vođenje računovodstvenih, knjigovodstvenih i financijskih poslova.
- Savjetovanjem kod drugih ljudi koje poznajete, a smatrate ih ekspertima u pogledu računovodstva

U današnje vrijeme tu je i Internet i forumi na kojima zainteresirani raspravljaju o raznim temama.

4. REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA- VAŽNOST RAČUNOVODSTVENE PISMENOSTI ZA PODUZETNIKE

4.1. Općenito o poslovanju mikro poduzeća u Republici Hrvatskoj

Kriteriji za razvrstavanje poduzetnika u RH, definirani su Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva i Zakonom o računovodstvu koji je na snazi od 01.01.2016. Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (Narodne novine br. 29/02, 63/07, 53/12, 56/13, čl. 3), s obzirom na veličinu subjekta, razlikuje mikro, male i srednje subjekte malog gospodarstva.

Mikro subjekti su fizičke i pravne osobe koje prosječno godišnje imaju zaposleno manje od 10 radnika, ostvaruju ukupni godišnji poslovni prihod u iznosu protuvrijednosti do 2.000.000,00 eura, ili imaju ukupnu aktivu ako su obveznici poreza na dobit, odnosno imaju dugotrajnu imovinu ako su obveznici poreza na dohodak, u iznosu protuvrijednosti do 2.000.000,00 eura.

Prema Zakonu o računovodstvu (čl.5.), mikropoduzetnici su oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna
- prihod 5.200.000,00 kuna
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

Mikro poduzeća svojom brojnošću i specifičnostima poslovanja imaju veliko značenje u gospodarstvu Republike Hrvatske. Ključni su izvor zaposlenja. Nužni za održavanje zaposlenosti i konkurentnosti.

4.2. Metodologija empirijskog istraživanja

U empirijskom dijelu ovog rada, koristeći statističke metode, testirane su postavljene hipoteze.

Za ostvarivanje postavljenih ciljeva rada, potrebno je bilo prikupiti primarne podatke putem anketnog upitnika. Anketa je kreirana na Google-docs platformi te je poslana na podosta velik broj elektronskih adresa. Anketni je upitnik slat u razdoblju od 01.12.2016. – 31.12.2016.

Od velikog broja poslanih anketa, na anketni je upitnik odgovorilo samo 56 ispitanika.

Ipak, statistički značajan broj prikupljenih anketa, koje su onda statistički obrađene i uz pomoć kojih su dokazane postavljene hipoteze.

Anketni je upitnik obuhvatio ukupno dvadeset pitanja. Pitanja su podijeljena u 3 grupe. Prvu grupu pitanja čine opći podaci o poduzeću, a drugu opći podaci o menadžeru. Treći segment pitanja odnosi se na važnost računovodstvene pismenosti u poslovanju poduzeća. Prikupljeni podaci su statistički obrađeni korištenjem statističkog softwera SPSS.

Korištene su metode grafičkog i tabelarnog prikazivanja, metode uzorka (interval procjene proporcije populacije). Metodama grafičkog i tabelarnog prikazivanja, prikazana je zastupljenost odabranih modaliteta obilježja. Intervalnom procjenom računa se empirijska razina signifikantnosti da će se promatrana vrijednost kretati unutar intervala proporcije. Korelacijskom analizom, testira se veza između kretanja dviju ili više varijabli. Razlika u vrijednostima koja imaju obilježja ranga (stupnjevi slaganja) s obzirom na odabranu varijablu koja se pojavljuje u 2 modaliteta, testira se Mann – Whitney U testom.

Zaključci su doneseni pri razini pouzdanosti od 95 %.

Dakle, u metodološkom smislu, realizacija istraživanja i proces prikupljanja podataka, temeljeni su na anketiranju pomoću upitnika i to kroz E-mail komunikaciju, ali i na pretraživanju brojnih elektronskih i štampanih izvora.

4.3. Analiza rezultata provedenog istraživanja

U ovom dijelu rada, dokazat će se postavljene hipoteze na temelju rezultata prikupljenih putem ankete.

U svrhu obrade zadane teme, testirat će se sljedeće hipoteze:

H1: Računovodstvena pismenost ovisi o dobnoj strukturi menadžera.

Prvom hipotezom nastojat ćemo potvrditi pretpostavku koju ujedno i u svojem predavanju o financijskoj pismenosti navodi dr.sc Dajana Čvrlje sa Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

Starije osobe, trebale bi bolje kontrolirati svoje osjećaje, bolje se snalaziti u problemima i biti učinkovitije u rješavanju istih. U skladu sa životnim ciklusom, razina financijske pismenosti među mlađom populacijom, trebala bi biti niska, a najviša među zrelim pojedincima (između 40 i 60 godina), a onda, nakon 61. godine ponovno opadati.

Dakle, ispitanici zrelijih godina imaju određenu prednost u odnosu na mlađe pojedince po pitanju računovodstvene pismenosti jer im u prilog ide iskustvo koje je tijekom godina stečeno, u odnosu na mlađe pojedince.

Tablica 2: Vođenje poslovnih knjiga

	Broj poduzeća	Postotak
Nema odgovora	1	1,8
Knjigovodstveni servis	41	74,5
Računovođa zaposlen u poduzeću	13	23,6
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija može se uočiti da najveći broj poduzeća u uzorku ima praksu

Tablica 3: Učestalost praćenja promjena zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak.

	Broj poduzeća	Postotak
Nimalo	2	3,6
Ponekad	14	25,5
Često	16	29,1
Uvijek	23	41,8
Total	55	100,0

povjeravanja vođenja poslovnih knjiga knjigovodstvenom servisu (74,5%).

Izvor: Rezultati ankete

Iz tabličnog prikaza može se uočiti da najveći broj ispitanika uvijek prati promjene zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak (41,8% ispitanika).

Tablica 4: Važnost proučavanja računovodstvenih časopisa.

	Broj poduzeća	Postotak
Da	28	50,9
Djelomično	21	38,2
Ne	6	10,9
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz tablice se može uočiti da najveći broj ispitanika (50,9%) smatra da u praćenju promjene zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak pomaže i povremeno proučavanje računovodstvenih časopisa.

Tablica 5. Učestalost edukacije u području računovodstva s ciljem povećanja kvalitete poslovanja poduzeća.

	Broj poduzeća	Postotak
Nimalo	10	18,2
Rijetko	8	14,5
Ponekad	14	25,5
Često	11	20,0
Jako često	12	21,8
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija može se uočiti da se najveći broj ispitanika povremeno educira u području računovodstva kako bi povećali kvalitetu poslovanja poduzeća.

Tablica 6: Ocjena vlastitog znanja iz područja računovodstva.

	Broj poduzeća	Postotak
Nedovoljno	8	14,5
Dovoljno	11	20,0
Dobro	18	32,7
Vrlo dobro	12	21,8
Odlično	6	10,9
Total	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija može se uočiti da se najveći broj ispitanika kao dobro ocjenjuje vlastito znanje iz područja računovodstva.

Tablica 7: Korelacija

	Praćenje promjena zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak	Pomoć u praćenju promjena zakona od strane povremeno proučavanja računovodstvenih časopisa	Koliko se često educirate u području računovodstva kako bi povećali kvalitetu poslovanja poduzeća?	Ocjena vlastitog znanja iz područja računovodstva
Spearmanov koeficijent korelacije	Koeficijent korelacije -,041	,010	-,169	-,007
Starosna dob poduzetnika	Signifikantnost ,383	,472	,108	,479
N	55	55	55	55

*. Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).

Iz korelacijske matrice može se uočiti da veza između starosne dobi ispitanika i

- Praćenja promjena zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak
- Pomoći u praćenju promjena zakona od strane povremeno proučavanja računovodstvenih časopisa
- Učestalosti educiranja u području računovodstva s ciljem povećanja kvalitete poslovanja poduzeća
- Ocjene vlastitog znanja iz područja računovodstva

nije statistički značajna. Hipoteza se odbacuje kao neistinita.

S obzirom da se radi o uzorku koji se mjeri pomoću redosljedne skale, hipoteze su testirane i uz pomoć Kruskal-Wallis testa.

Tablica 8: Rang zadanog uzorka prema dobi

Rangovi			
	Starosna dob poduzetnika	Broj menadžera	Sredina ranga
Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva?	18-25	2	28,75
	26-35	7	24,43
	36-45	16	28,03
	46-55	18	32,06
	stariji od 55	12	23,83
	Ukupno	55	

Izvor: Rezultati ankete

Tablica 9: Rezultati Kruskal Wallis testa

Kruskal Wallis test ^{a,b}	
	Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva?
Hi-kvadrat	2,459
Stupnjevi slobode	4
Signifikantnost	,652
a. Kruskal Wallis Test	
b. Varijabla grupiranja (nezavisna): Starosna dob poduzetnika	

Izvor: Rezultati ankete

Varijabla vlastito znanje iz područja računovodstva korištena je kao zavisna, a varijabla starosna dob poduzetnika kao nezavisna.

U tablicama 6 i 7 nalaze se rangovi, odnosno rezultati provedenog Kruskal Wallis testa. Može se vidjeti kako signifikantnost testa iznosi 0,652, odnosno 65,2%, što je veće od granične signifikantnosti od 5%. Stoga se zaključuje da ne postoji statistički značajna razlika u znanju iz područja računovodstva ispitanika i starosne dobi poduzetnika.

Zaključno, hipoteza *H1: Računovodstvena pismenost ovisi o dobnoj strukturi menadžera* ne može se prihvatiti kao istinita te se odbacuje.

H2: Oni koji bolje poznaju računovodstvo, više se oslanjaju na računovodstvene informacije pri donošenju poslovnih i investicijskih odluka.

Miko (1990) u svom stručnom radu navodi dvije funkcije koje dobivaju veliku važnost u uvjetima tržišne privrede; proizvodnu i razvojnu, a svaka od njih, neposredni je korisnik računovodstvenih informacija. Proizvodna funkcija brine o postojećem proizvodnom procesu, o efektima koji se njime postižu. Razvojna funkcija brine o budućnosti poduzeća, o ciljevima koji se žele postići.

Meter (2006) u svom znanstvenom radu „Potreba intenzivnijeg korištenja i mogućnosti unapređenja računovodstveno informacijskih sustava u hrvatskim poduzećima“ navodi kako u

suvremenim uvjetima poslovanja, u uvjetima značajne konkurentnosti, da bi se ostvario pozitivan poslovni rezultat i da bi se dugoročno opstalo na tržištu, potrebno je donositi kvalitetne, pravovremene odluke. Za to su potrebne pravovremene i kvalitetne informacije. Informacije koje menadžeri posjeduju, mogu biti od presudne važnosti za donošenje odluka i upravljanje poduzećem.

Tablica 10: Utjecaj različitih računovodstvenih politika na financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzeća

	Broj poduzeća	Postotak
Nema odgovora	1	1,8
Da	43	78,2
Ne	11	20,0
Total	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz tablice se može uočiti da veći broj ispitanika smatra da se primjenom različitih računovodstvenih politika može utjecati na financijski položaj i uspješnost poslovanja (78,2% ispitanika).

Tablica 11: Slaganje sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka

	Broj poduzeća	Postotak	Valjan Postotak	Kumulativni postotak
1	3	5,5	5,5	5,5
2	6	10,9	10,9	16,4
3	19	34,5	34,5	50,9
4	21	38,2	38,2	89,1
5	6	10,9	10,9	100,0
Ukupno	55	100,0	100,0	

Izvor: Rezultati ankete

Tablica 12: Stav o izvještajima najkorisnijim za donošenje poslovnih odluka

	Broj poduzeća	Postotak
Godišnji financijski izvještaji	17	30,9
Posebni interni izvještaji	38	69,1
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz tablice se može uočiti da najveći broj ispitanika smatra da su posebni interni izvještaji najkorisniji za donošenje poslovnih odluka (69,1% ispitanika).

Tablica 13: Korelacija

			Ocjena vlastitog znanja iz područja računovodstva	Slažete li se sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka?
Spearman's rho	Ocjena vlastitog znanja iz područja računovodstva	Koeficijent korelacije	1,000	,235*
		Signifikantnost	.	,042
		N	55	55
	Slažete li se sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka?	Koeficijent korelacije	,235*	1,000
		Signifikantnost	,042	.
		N	55	55

*. Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).

Na temelju rezultata korelacijske analize može se uočiti postojanje pozitivne i statistički značajne veze.

U nastavku, hipoteza je testirana uz pomoć Kruskal-Wallis testa.

Tablica 14: Učestalost edukacije iz područja računovodstva

Rangovi			
	Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva?	Broj menadžera	Sredina ranga
U kojoj mjeri Vam korištenje računovodstvenih informacija olakšava poslovanje?	nedovoljno	8	29,63
	dovoljno	11	18,36
	dobro	18	23,31
	vrlo dobro	12	32,79
	odlično	6	48,00
	Ukupno	55	
Slažete li se sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka?	nedovoljno	8	20,31
	dovoljno	11	24,68
	dobro	18	30,86
	vrlo dobro	12	29,17
	odlično	6	33,42
	Ukupno	55	

Izvor: Rezultati ankete

Tablica 15: : Rezultati Kruskal Wallis testa

Kruskal Wallis test ^{a,b}		
	U kojoj mjeri Vam korištenje računovodstvenih informacija olakšava poslovanje?	Slažete li se sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka?
Hi kvadrat	17,433	4,039
Stupnjevi slobode	4	4
Signifikantnost	,002	,401
a. Kruskal Wallis Test		
b. Varijabla grupiranja (nezavisna): Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva?		

Izvor: Rezultati ankete

Iz sljedeće tablice se može uočiti kako je za ovu hipotezu korištena varijabla ocjena vlastitog znanja iz računovodstva kao nezavisna, dok su kao zavisne varijable korištene varijable korištenje računovodstvenih informacija za olakšanje poslovanja te slaganje sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka. Prema tome, postoje dva rezultata Kruskal Wallis testa.

Za varijablu korištenje računovodstvenih informacija za olakšanje poslovanja empirijska signifikantnost iznosi 0,002 (0,2%), što je manje od graničnih 5% te se može zaključiti kako postoji statistički značajna razlika u mjeri olakšanog poslovanja putem korištenja računovodstvenih informacija između različitih razina znanja menadžera iz područja računovodstva. Drugim riječima, oni koji bolje poznaju računovodstvo, više se oslanjaju na računovodstvene informacije pri donošenju poslovnih i investicijskih odluka. Isto je vidljivo i iz tablice s rangovima. Iako ih je najmanje, najveći rang (48) imaju menadžeri koji odlično poznaju računovodstvo, a najmanji (18,36) oni koji su svoje znanje ocijenili dovoljnim.

Što se tiče varijable slaganje sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka, empirijska signifikantnost kod Kruskal Wallis testa iznosi 40,1%, što je veće od 5% pa se hipoteza može odbaciti.

S obzirom na prethodno utvrđenu statistički značajnu pozitivnu korelacijsku vezu između varijable slaganja da su računovodstvene informacije obrađen, transformiran i prilagođen podatak za primatelja kod donošenja poslovnih odluka s varijablom ocjene vlastitog znanja iz računovodstva, te s obzirom na rezultate Kruskal Wallis testa za prvu zavisnu varijablu, ipak se zaključno može reći da se hipoteza *H2: Oni koji bolje poznaju računovodstvo, više se oslanjaju na računovodstvene informacije pri donošenju poslovnih i investicijskih odluka* može prihvatiti.

H3: Nepoznavanje računovodstvenih politika, propisa i struke otežava poslovanje poduzeća.

Navedena hipoteza zapravo predstavlja koncept financijske pismenosti. U svojem predavanju Čvrlje D., sa Ekonomskog fakulteta u Zagrebu navodi kako su znanje iz područja računovodstva, financijsko znanje i usvojene vještine, potrebni za učinkovito upravljanje resursima s ciljem postizanja dugoročne financijske sigurnosti.

Tablica 16. Svjesnost menadžera o odgovornosti glede sastavljanja financijskih izvještaja

	Broj poduzeća	Postotak
Nema odgovora	1	1,8
Da	25	45,5
Djelomično	20	36,4
Ne	9	16,4
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija se može uočiti da je najveći broj ispitanika smatra da su menadžeri svjesni odgovornosti glede sastavljanja financijskih izvještaja (45,5%), dok najmanji broj ispitanika nije svjestan (16,4% ispitanika).

Tablica 17. Potreba pojednostavljenja računovodstvene regulative za mikro poduzetnike

	Broj poduzeća	Postotak
Nema odgovora	2	3,6
Da	51	92,7
Ne	2	3,6
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija može se uočiti da najveći broj ispitanika smatra da postoji potreba za pojednostavljenjem računovodstvene regulative za mikro poduzetnike (92,7% ispitanika).

Tablica 18. Slaganje sa tvrdnjom da sigurno upravljanje i odlučivanje nije moguće zamisliti bez računovodstvenih informacija

	Broj poduzeća	Postotak
Da	44	80,0
Djelomično	11	20,0
Ukupno	55	100,0

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija može se uočiti da najveći broj ispitanika smatra da sigurno upravljanje i odlučivanje nije moguće zamisliti bez računovodstvenih informacija (80% ispitanika).

Tablica 19. Stav o korištenju računovodstvenih informacija s ciljem olakšanja poslovanja

	Broj poduzeća	Postotak	Valjan postotak	Kumulativni postotak
U potpunosti se ne slažem	1	1,8	1,8	1,8
Rijetko	5	9,1	9,1	10,9
Ponekad	16	29,1	29,1	40,0
Slažem se	18	32,7	32,7	72,7
U potpunosti se slažem.	15	27,3	27,3	100,0
Ukupno	55	100,0	100,0	

Izvor: Rezultati ankete

Iz distribucije frekvencija može se uočiti da u umjerenoj mjeri (vrijednost 4) korištenje računovodstvenih informacija olakšava poslovanje.

Navedena hipoteza, testirana je uz pomoć Kruskal – Wallis testa.

Tablica 20: Utjecaj nepoznavanja struke na poslovanje poduzeća

Rangovi			
	Smatrate li da Vam nedostaje računovodstvenog znanja kako bi u potpunosti razumjeli Hrvatske standarde financijskog izvještavanja i s tim u svezi računovodstvene politike?	Broj menadžera	Prosječni rang
Da li ste u prethodne tri godine ostvarili gubitak tekuće godine?	Da	17	30,94
	Djelomično	18	20,72
	Ne	18	29,56
	Ukupno	53	
U posljednjoj godini, dobit tekuće godine se:	Da	17	29,38
	Djelomično	19	28,82
	Ne	18	24,33
	Ukupno	54	

Izvor: Rezultati ankete

Tablica 21: Rezultati Kruskal – Wallis testa

Kruskal Wallis test ^{a,b}		
	Da li ste u prethodne tri godine ostvarili gubitak tekuće godine?	U posljednjoj godini, dobit tekuće godine se:
Hi kvadrat	9,268	1,371
Stupnjevi slobode	2	2
Signifikantnost	,010	,504
a. Kruskal Wallis Test		
b. Varijabla grupiranja (nezavisna): Smatrate li da Vam nedostaje računovodstvenog znanja kako bi u potpunosti razumjeli Hrvatske standarde financijskog izvještavanja i s tim u svezi računovodstvene politike?		

Izvor: Rezultati ankete

Varijabla nedostatak računovodstvenog znanja korištena je kao nezavisna, a kao zavisne varijable, korištene su ostvaren gubitak tekuće godine u prethodne tri te dobit tekuće godine u posljednjoj se godini... .

Za varijablu ostvaren gubitak tekuće godine u prethodne tri, signifikantnost iznosi 0,010 tj. 1%, što je manje od graničnih 5 %.

Dakle, može se zaključiti da postoji statistički značajna razlika u ostvarivanju gubitka tekuće godine s obzirom na razinu nepoznavanja računovodstvenih politika. Najbolji rang imaju oni ispitanici koji smatraju da im nedostaje računovodstvenog znanja kako bi u potpunosti razumjeli HSFI i s tim u svezi računovodstvene politike. Dakle, postoji razlika u tome da li je poduzeće ostvarilo gubitak ili ne, međutim, hipoteza se ne potvrđuje jer većina njih kojima fali znanja, nisu ostvarili gubitak.

Za pitanje da li se u posljednjoj godini dobit povećala, smanjila ili stagnirala empirijska signifikantnost za Kruskal - Wallis test iznosi 0,504 što je veće od 5% pa se zaključuje da ne postoji statistički značajna razlika u kretanju dobiti tekuće godine s obzirom na razinu nepoznavanja računovodstvenih politika.

Zaključno, hipoteza H3: Nepoznavanje računovodstvenih politika, propisa i struke otežava poslovanje poduzeća se odbacuje.

5. ZAKLJUČAK

Mala i srednja poduzeća, pokretači su nacionalnog gospodarstva i jedan od najdinamičnijih segmenata ukupnog gospodarstva. Iako dosta zemalja u svijetu još uvijek ne prepoznaje kategoriju mikro poduzeća, one zemlje koje to čine, pri definiranju mikro poduzeća najčešće koriste kvantitativni kriterij: broj zaposlenih. Sukladno definiciji, mikro poduzeća su poduzeća koja prosječno godišnje zapošljavaju do 10 zaposlenih. Zahvaljujući svojim obilježjima, mikro poduzeća značajno doprinose razvoju svih gospodarstava. Nose veliki potencijal za ekonomski rast i gospodarski prosperitet u Republici Hrvatskoj. Predstavljaju izvor zaposlenja, izvor inovacija, a čine i velik udio u zaposlenosti, ukupnom prihodu...

Računovodstvo i računovodstvena profesija, vrlo su važni za cjelokupno poslovanje poduzeća. Cilj ovog rada bio je, istražiti na temelju sekundarne literature i primarnog istraživanja, putem anketnog upitnika, računovodstvenu pismenost menadžera u mikro poduzećima. Istraživanje je provedeno na 55 ispitanih hrvatskih mikro poduzeća. Potencijalno ograničenje ovog istraživanja, relativno je mala veličina uzorka no ipak dovoljna kako bi se anketa statistički obradila. Rezultati istraživanja pokazali su da je starost najvećeg broja poduzeća u uzorku, veća od 10 godina, dok je najmanji broj poduzeća starosne dobi do 5 godina. Promatrajući spolnu strukturu, u većem broju promatranih poduzeća, prevladavaju zaposlenici ženskog spola (54 % poduzeća), dok su ispitanici zaposleni u poduzećima u kojima prevladavaju zaposlenici muškog spola zastupljeni sa 46 %. Prema završenoj stručnoj spremi, najveći broj menadžera ima završenu SSS, njih 40 %, dok svega 1,82 % menadžera ima završen stupanj magistra ili doktora znanosti. 36 od 55 ispitanika smatra da im nedostaje računovodstvenog znanja kako bi u potpunosti razumjeli Hrvatske standarde financijskog izvještavanja i s tim u svezi računovodstvene politike. Prema ovome, dalo bi se zaključiti da će se hipoteza H3 prihvatiti kao istinita. Dakle, „Nepoznavanje računovodstvenih politika, propisa i struke otežava poslovanje poduzeća“, međutim uz provedeni Kruskal – Wallis test, uzevši kao zavisne varijable ostvaren gubitak tekuće godine u prethodne tri i dobit tekuće godine u posljednjoj se godini..., dolazi se do zaključka da se hipoteza H3 ne može prihvatiti te se odbacuje. Zaključno, anketirana poduzeća smatraju da im nepoznavanje računovodstvenih politika, propisa i struke ne utječe na poslovanje tj. ne otežava poslovanje poduzeća.

80% ispitanika smatra da sigurno upravljanje i odlučivanje nije moguće zamisliti bez računovodstvenih informacija. Zbog toga se oni koji zaista jako dobro poznaju računovodstvo, pri donošenju poslovnih i investicijskih odluka, više se oslanjaju na računovodstvene informacije. Nakon provedenog Kruskal – Wallis testa, hipoteza H2 se prihvća kao istinita, odnosno, računovodstvene informacije koje posjeduju menadžeri, mogu biti od presudne važnosti za donošenje odluka i upravljanje poduzećem.

U konačnici, mikro poduzeća, izuzetno su značajna za razvoj Republike Hrvatske stoga od strane regulatornih tijela treba poticati njihov rast i razvoj, smanjiti administrativno opterećenje te domaću računovodstvenu praksu uskladiti sa međunarodnim rješenjima

6. LITERATURA:

1. Banka.hr (2014.): Financijskim obrazovanjem do financijske pismenosti (Internet) , raspoloživo na: <http://www.poduzetnistvo.org/news/financijskim-obrazovanjem-do-financijske-pismenosti> (pregledano: 22.04.2016.)
2. Belak, V. (2006.): Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & Partneri, Zagreb.
3. Bujan, I., Vugrinec, M. (2014.): Specifičnosti financiranja SME sektora u Hrvatskoj u odnosu na zemlje Europske unije, Zbornik Veleučilišta u Rijeci, str. 127.-138.
4. Cvrlje, D. (2014.) : Povezanost koncepta financijske pismenosti s uspješnošću upravljanja osobnim financijama, doktorski rad, EFZG.
5. Černe, K. (2008.): Studentska percepcija računovodstvene profesije s aspekta međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe, Ekonomska istraživanja, str. 69-85
6. Ekonomski institut Zagreb (2015.): Ocjena financijske pismenosti u Hrvatskoj, raspoloživo na: <http://www.eizg.hr/hr-HR/Ocjena-financijske-pismenosti-u-Hrvatskoj-1397.aspx> (pregledano 22.04.2016.)
7. Elson, J.Raymond, O'Callaghan, S., Walker P.John, Williams, R (2012.): The meta language of accounting and accounting literacy: what's the level of students' understanding?, Proceedings of the Academy of Accounting and Financial Studies, str. 1. – 5.
8. Giacomino, D. et al. (2009.): Revisiting Financial (Accounting) Literacy: A comparison of audit committee members and business students, American journal of business education, str. 5.- 30.
9. Hrvatski ured za osiguranje (2011.): Financijska pismenost, raspoloživo na: <https://www.huo.hr/hrv/financijska-pismenost/91/> (19.04.2016.)
10. Jurković, R. (2012): „Europska politika poticanja malog i srednjeg poduzetništva“, RIF, travanj, str. 165 – 170.
11. Kružić, D., Buble, M. (2006.) : Poduzetništvo : realnost sadašnjosti i izazov budućnosti, Zagreb, RRIF plus

12. Limun.hr (2016.): Financijska pismenost u Hrvatskoj osrednja - istraživanje, raspoloživo na: <http://limun.hr/main.aspx?id=1064743> (pregledano 20.04.2016.)
13. Meter, M. (2006.): Potreba intenzivnijeg korištenja i mogućnosti unapređenja računovodstveno informacijskih sustava u hrvatskim poduzećima, izvorni znanstveni rad, str. 518.-545.
14. Miko, L.(1990): Utjecaji računovodstvenih informacija na rad proizvodne i razvojne funkcije, Fakultet organizacije i informatike Varaždin, str. 143.-149.
15. Najdanovic Z., Šipić, N. (2012.) : Osnove poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, str. 5. - 55.
16. Needles, E.,B. et al (1994) : Financial and managerial accounting, third edition, University of Central Florida.
17. Ramljak, B. (2012.): Specifičnosti računovodstva u malim poduzećima, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet str. 1. – 13.
18. Ramljak, B., Žager, K. (2013.) :Stanje i razvoj financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća u RH i EU, RIF, srpanj, str.23.
19. Rozga, A (2006.) : Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, Split
20. Sever, I. (2013) Globalizacija i harmonizacija financijskog izvještavanja. U: Žager, K. et al.: Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća. Zagreb: Računovodstvo i financije, str. 83. – 90.
21. Smrekar, N.(2009.): Usklađivanje nacionalne i međunarodne regulative financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, Zbornik EFZG, str. 89.-100.
22. Tokić, M., Proklin, M. (2011.): Značajke računovodstvenoga informacijskog sustava poduzetnika, Ekonomski vjesnik, str. 294.- 301.
23. Vehovec, M. (2011.): Financijska i mirovinska pismenost:međunarodna iskustva i prijedlozi za Hrvatsku, Ekonomski institut Zagreb, str. 53.- 76.
24. Vehovec, M., Rajhn, E., Kirbiš Škreblin, I. (2015.): Financijska pismenost građana u Hrvatskoj, siječanj, str. 55.- 86.
25. Zelenika, R.(2011.): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka.
26. Vidučić, Lj.(2012.): Financijski menadžment, VIII izdanje, Zagreb., str. 478.

27. Žager, K.(2015.): Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
28. Žager, K. et al.(2013.): Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća, RIF, Zagreb.
29. Žager, K., Dečman, N. i Rep, A.(2015.): Visokoškolsko obrazovanje kao temelj računovodstvene profesije, Računovodstvo i financije,str. 8.-17.

7. POPIS TABLICA

Tablica 1: Kriteriji razvrstavanja poduzeća

Tablica 2: Vođenje poslovnih knjiga

Tablica 3: Učestalost praćenja promjena zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak.

Tablica 4: Važnost proučavanja računovodstvenih časopisa.

Tablica 5: Učestalost edukacije u području računovodstva s ciljem povećanja kvalitete poslovanja poduzeća.

Tablica 6: Ocjena vlastitog znanja iz područja računovodstva.

Tablica 7: Korelacija

Tablica 8: Rang zadanog uzorka prema dobi

Tablica 9: Rezultati Kruskal Wallis testa

Tablica 10: Utjecaj različitih računovodstvenih politika na financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzeća

Tablica 11: Slaganje sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka

Tablica 12: Stav o izvještajima najkorisnijim za donošenje poslovnih odluka

Tablica 13: Korelacija

Tablica 14: Učestalost edukacije iz područja računovodstva

Tablica 15: Rezultati Kruskal- Wallis testa.

Tablica 16: Svjesnost menadžera o odgovornosti glede sastavljanja financijskih izvještaja

Tablica 17: Potreba pojednostavljenja računovodstvene regulative za mikro poduzetnike

Tablica 18: Slaganje sa tvrdnjom da sigurno upravljanje i odlučivanje nije moguće zamisliti bez računovodstvenih informacija

Tablica 19: Stav o korištenju računovodstvenih informacija s ciljem olakšanja poslovanja

Tablica 20: Utjecaj nepoznavanja struke na poslovanje poduzeća

Tablica 21: Rezultati Kruskal – Wallis testa

8. POPIS SLIKA

Slika 1: Uzlet mikro i malih poduzeća.

Slika 2: Normativni okvir računovodstva

SAŽETAK

Kategorija mikro poduzeća, dominantna je u gotovo svim zemljama svijeta. U Republici Hrvatskoj, kategorija mikro poduzeća, prepoznata je u novom Zakonu o računovodstvu koji je na snagu stupio 01.01.2016.

Aktivno sudjelovanje pojedinca u ekonomskom životu, nezamislivo je bez osnovne razine računovodstvene pismenosti. U svim djelatnostima, bez poznavanja osnova računovodstva, pojedinci riskiraju neuspjeh u poslovanju korporacije.

Računovodstvo je izvor informacija koje su potrebne kako bi se povećala konkurentnost na tržištu.

KLJUČNE RIJEČI: mikro poduzeća, računovodstvena i financijska pismenost, menadžeri

SUMMARY

Micro enterprises are dominant category in almost every country in the world. In Republic of Croatia, category of micro enterprises has been recognized in the new Accounting Act which entered into force on January 1. 2016.

Active participation of an individual in economic life is impossible without the basic level of accounting literacy. In all activities, without knowing the basics of accounting, individuals are at risk of failure in the business of an corporation.

Accounting is the source of information that is needed to increase market competitiveness.

KEY WORDS: micro companies, accounting and financial literacy, managers.

PRILOG 1.

Anketa

OPĆI PODACI O PODUZEĆU:

1. Prosječna starost Vašeg poduzeća
 - do 2 godine
 - do 5 godina
 - do 10 godina
 - više od 10 godina

2. U Vašem poduzeću prevladavaju zaposlenici
 - Muškog roda
 - Ženskog roda

3. Kako ocjenjujete položaj Vašeg poduzeća u odnosu na konkurenciju?
 - Puno bolji
 - Bolji
 - Sličan
 - Lošiji
 - Puno lošiji
 - Nemam dovoljno informacija

OPĆI PODACI O MENADŽERU

Starosna dob poduzetnika

- ☐ 18 - 25
- ☐ 26 - 35
- ☐ 36 - 45
- ☐ 46 - 55
- ☐ Stariji od 55

2. Stručna sprema

- ☐ Niža stručna sprema
- ☐ Srednja stručna sprema
- ☐ Viša stručna sprema
- ☐ Visoka stručna sprema
- ☐ Magistar znanosti
- ☐ Doktor znanosti

3. Da li ste u prethodne tri godine ostvarili gubitak tekuće godine?

- ☐ Da
- ☐ Ne

4. U posljednjoj godini, dobit tekuće godine se:

- ☐ Povećala
- ☐ Smanjila
- ☐ Stagnirala

VAŽNOST RAČUNOVODSTVENE PISMENOST U POSLOVANJU PODUZEĆA

1. Smatrate li da Vam nedostaje računovodstvenog znanja kako bi u potpunosti razumjeli MRS i s tim u svezi računovodstvene politike?
 - ☐ Da
 - ☐ Ne
 - ☐ Djelomično

2. Tko vodi poslovne knjige u Vašem poduzeće?
 - ☐ Netko unutar poduzeća
 - ☐ Knjigovodstveni servis

3. Jesu li po Vašem mišljenju, menadžeri svjesni odgovornosti glede sastavljanja financijskih izvještaja?
 - ☐ Da
 - ☐ Ne
 - ☐ Djelomično

4. Smatrate li da se primjenom različitih računovodstvenih politika može utjecati na financijski položaj i uspješnost poslovanja?
 - ☐ Da
 - ☐ Ne

5. Pratite li promjene zakona, pravilnika o PDV-u, porezu na dobit i porezu na dohodak?
 - ☐ Nimalo
 - ☐ Ponekad
 - ☐ Često
 - ☐ Uvijek

6. Smatrate li da Vam u tome može pomoći povremeno proučavanje računovodstvenih časopisa?
- ☐ Da
 - ☐ Ne
 - ☐ Djelomično
7. Koliko se često educirate u području računovodstva kako bi povećali kvalitetu poslovanja poduzeća?
- ☐ Nimalo
 - ☐ Rijetko
 - ☐ Ponekad
 - ☐ Često
 - ☐ Jako često
8. Smatrate li da postoji potreba pojednostavljenja računovodstvene regulative za mikro poduzetnike.
- ☐ Da
 - ☐ Ne
9. Kako biste ocijenili vlastito znanje iz područja računovodstva
- ☐ Nedovoljno
 - ☐ Dovoljno
 - ☐ Dobro
 - ☐ Vrlo dobro
 - ☐ Odlično
10. Smatrate li da sigurno upravljanje i odlučivanje nije moguće zamisliti bez računovodstvenih informacija.
- ☐ Da
 - ☐ Ne
 - ☐ Djelomično

11. Po Vašem mišljenju, koji izvještaji su najkorisniji za donošenje poslovnih odluka.

- Godišnji financijski izvještaji
- Posebni interni izvještaji

12. U kojoj mjeri Vam korištenje računovodstvenih informacija olakšava poslovanje?

- Nimalo
- Rijetko
- Ponekad
- Mnogo
- Jako mnogo

13. Slažete li se sa tvrdnjom da su računovodstvene informacije podatak koji je obrađen, transformiran i prilagođen za primatelja u procesu donošenja poslovnih odluka.

- U potpunost se ne slažem
- Rijetko kad
- Ponekad
- Slažem se
- U potpunosti se slažem.